

Л.Г. Кондратова

МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО

*Рекомендовано Міністерством
освіти і науки України*

ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА – БОГДАН
2014

УДК 78(075.3)
ББК 85.31 я72
К 64

*Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
(наказ Міністерства освіти і науки України
від 07.02.2014 р. №123)*

Наукову експертизу здійснював Інститут мистецтвознавства,
фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського НАН України
Експерт — І.В. Шеремета, мистецтвознавець відділу музикознавства
ІМФЕ ім. М.Т. Рильського НАН України

Психолого-педагогічну експертизу здійснював
Інститут проблем виховання НАПН України
Експерт — О.А. Комаровська, кандидат педагогічних наук,
провідний науковий співробітник лабораторії естетичного виховання
Інституту проблем виховання НАПН України

Відповідальні за випуск:

О.В. Лотоцька, головний спеціаліст Департаменту загальної середньої
та дошкільної освіти МОН України

О.Ф. Золочевська, методист вищої категорії відділу науково-методичного
забезпечення змісту освіти основної і старшої школи
Інституту інноваційних технологій і змісту освіти МОН України

Кондратова Л.Г.

К 64 Музичне мистецтво : підручник для 6 кл. загальноос-
віт. навч. закл. / Л.Г. Кондратова. — Тернопіль : Навчальна
книга — Богдан, 2014. — 216 с. : іл.

ISBN 978-966-10-7316-5

УДК 78(075.3)
ББК 85.31 я72

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва.*

Юний друже!

Цьогоріч ми з тобою помандруємо до Країни музичних жанрів, а сторінки підручника слугуватимуть нам дороговказом.

Під час подорожі державами та континентами ти ознайомишся з різножанровими творами українських і зарубіжних композиторів минулого й сучасності; послухаш шедеври світової класики та кращі зразки естрадної музики; матимеш нагоду вдосконалити свою виконавську майстерність, розвинути музичний смак та підвищити культуру сприйняття інструментальних і вокальних творів. А ще ти отримаєш унікальну можливість спробувати себе в ролі звукорежисера та сценариста і самостійно розробляти сценарії шкільних мистецьких свят, а також створювати власну фонотеку.

З тобою знову будуть мої друзі — український хлопчик Богдан та його подруга Христинка, яка мешкає в одній із країн Європи. Вони теж навчаються у 6 класі, цікавляться музикою і прагнуть розширювати й поглиблювати свої знання в даній сфері.

Цей підручник знадобиться тобі не тільки на уроках, а й під час самостійної роботи над темами, які найбільше сподобалися, та допоможе готувати цікаві мистецькі проекти.

Бажаю тобі приємних зустрічей із мистецтвом!

Автор

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ

Послухай музику

Заспівай пісню

**Сходинки
пізнання**

Я про це знаю

**Підсумовуємо
вивчене**

**Спробуй
виконати**

Запам'ятай

**Виконай
удом**

ЖАНРИ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

**ЖАНРИ КАМЕРНО-
ВОКАЛЬНОЇ МУЗИКИ**

ЖАНРИ ХОРОВОЇ МУЗИКИ

**ЖАНРИ КАМЕРНО-
ІНСТРУМЕНТАЛЬНОЇ МУЗИКИ**

**ЖАНРИ
СИМФОНІЧНОЇ МУЗИКИ**

ЖАНРОВА ПАЛІТРА МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Привіт, мій друже! Запрошую тебе до Країни музичних жанрів, де ти зможеш більше дізнатися про багату жанрову палітру музичного мистецтва.

А ось і наші друзі. Поглянь — вони вже на зв'язку у скайпі.

Вітаю тебе, Богдане! У новому навчальному році ми будемо вивчати різноманітні музичні жанри. Але ж я про них майже нічого не знаю! Ти допоможеш мені розібратися? Вирішила надіслати тобі твір норвезького композитора Е. Гріга, який часто слухаю. Напиши мені про свої враження від цієї музики...

Привіт, Христинко! Я знайшов інформацію про музичні жанри в енциклопедії. Пересилаю тобі для ознайомлення.

Музичне мистецтво володіє унікальною властивістю: за допомогою звуків воно доносить до слухача думки та почуття композитора, втілені в художніх образах. Звісно, кожен слухач по-своєму сприймає і розуміє музичний твір, складає власну думку про його зміст та засоби виразності відповідно до своїх поглядів, смаків, досвіду. А як визначити, у якому жанрі написано твір?

У кожній сфері художньої діяльності людини класифікацію за жанрами здійснюють залежно від специфіки того чи іншого виду мистецтва. Наприклад, портретний жанр, пейзаж, натюрморт виділяють тільки в образотворчому мистецтві; етюд, пісня, романс, п'єса притаманні декільком видам мистецтва: літературі, музиці й театру, а симфонія, соната, увертюра, арія, кантата, ораторія, хор — лише музиці.

Музичний жанр (франц. *genre* — рід, вид, тип, манера) — багатозначне поняття, що характеризує розподіл музичної творчості за родами та видами. Музичні жанри класифікують за їхнім походженням, умовами виконання, сприймання або за іншими ознаками (змістом, структурою, засобами виразності, складом виконавців тощо).

Жанри відрізняються один від одного особливостями змісту і форми, що зумовлено різними життєвими й культурними цілями. Наприклад, марш: його ритм, темп, мелодика та інші засоби виразності ідеально пристосовані до кроку. Зовсім інша мета, зміст і форма у колискової пісні — адже вона має заспокоїти малюка, заколисати його.

Узагалі, музикознавці вважають марш, пісню і танець **первинними** жанрами, на основі яких у процесі розвитку музичного мистецтва виникали і продовжують виникати нові, доповнюючи багатоманітну жанрову палітру.

Ти вже знаєш, що музичні твори за способом виконання поділяють на **вокальні** та **інструментальні**. Відповідно до цього поділу розрізняють чотири види музичного мистецтва, які, у свою чергу, охоплюють певне коло жанрів.

Вокальні жанри	Камерно-вокальна музика <i>Пісня, гімн, романс</i>
	Хорова музика <i>Хор, меса, хорал, кантата, реквієм, літургія, ораторія</i>
Інструментальні жанри	Камерно-інструментальна музика <i>Прелюдія, скерцо, ноктюрн, етюд, рапсодія, соната, квіртет, квінтет, варіації</i>
	Симфонічна музика <i>Увертюра, симфонія, концерт, симфонічна фантазія, симфонічна поема, симфонічна сюїта, симфонічні варіації</i>

Варто зазначити, що деякі жанри одночасно можуть належати до різних видів мистецтва. Наприклад, *пісня* та *гімн* звучать не лише в сольному чи ансамблевому, а й у хоровому виконанні;

романс визначають і як камерний вокальний твір, і як інструментальну п'єсу наспівного характеру, а *рансодію* відносять і до камерно-інструментальної, і до симфонічної музики.

За іншими ознаками музичні жанри класифікують так:

за призначенням — жанри **прикладної, академічної та розважальної музики** (в т. ч. музика сучасної естради);

за змістом — **ліричні, епічні, драматичні**, а також жанри, **пов'язані з рухом** (марш, танець);

за місцем та умовами виконання — жанри **театральної, концертної та кіномузики** і т. д.

Музичні жанри не залишаються незмінними — вони постійно оновлюються і розвиваються.

Е. Гріг. Концерт для фортепіано з оркестром ля-мінор (I ч.) у виконанні Філадельфійського симфонічного оркестру, диригент — Ю. Ормані, партія фортепіано — Ван Кліберн.

Проаналізуй цей твір за таким планом:

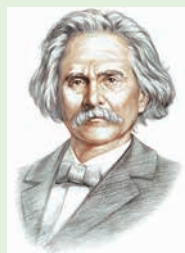
1. Розкажи про свої враження від прослуханого твору.
2. До якого жанру належить цей твір? У чому його особливість?
3. Які інструменти виконують основну мелодію?
4. Опиши засоби музичної виразності та визнач характер мелодії твору.

Едвард Гагеруп ГРІГ (1843—1907)

Норвезький композитор періоду романтизму, музичний діяч, піаніст, диригент, засновник норвезької професійної композиторської школи.

Важливе місце у творчій спадщині Е. Гріга займає фортепіанна мініатюра (близько 150 творів) та вокальна лірика. Серед найвідоміших інструментальних творів — фортепіанний концерт і музика до драми Г. Ібсена «Пер Гюнт».

Кінець безкоштовного уривку. Щоби читати далі, придбайте, будь ласка, повну версію книги.